

Cop de timó a Amèrica

Winston Churchill deia que dels americans se'n pot esperar que acabin fent allò que cal fer, això sí, un cop han exhaurit totes les altres possibles alternatives. Això és precisament el que ha passat amb l'acord subscrit per Obama i el Congrés dels Estats Units ara fa poc més d'una setmana. El braç legislatiu, que és l'únic que pot aprovar un increment en l'emissió de deute públic, va augmentar la quantitat que el Tresor americà ha de manllevar dels mercats financers per poder cobrir el dèficit públic actual. A canvi, el president nord-americà donà el vistiplau a un pla consensuat per demòcrates i republicans per reduir el dèficit federal.

L'acord, dirigit a redreçar les finances públiques americanes, era inevitable. Des del començament de la crisi econòmica, la despesa del govern federal sol, és a dir, sense els altres nivells administratius, ha crescut fins a arribar al 25 per cent de l'economia americana –uns cinc punts per sobre de la mitjana dels últims cinquanta anys–. El dèficit públic equival a l'11 per cent del PIB –gairebé el doble de l'objectiu del govern espanyol per a aquest any–. I el deute públic s'ha multiplicat fins a arribar als nivells més alts des del final de la Segona Guerra Mundial. Aquesta expansió de la despesa i del deute es deriva, en part, del cicle econòmic baix, la caiguda d'ingressos i el creixement dels subsidis d'atur. Però es deu, en bona mesura, a la decisió de l'administració Obama de donar suport a un estímul fiscal de 800.000 milions de dòlars. La mateixa política de despesa pública que inspirà el famós pla E del govern Zapatero.

Dos anys després és difícil defensar que aquella política fiscal, encetada tímidament per Bush i, en diners, multiplicada per cinc pel govern Obama, hagi tingut gaire èxit.



CARLES BOIX

PROFESSOR UNIVERSITAT PRINCETON

L'atur continua per sobre del 9 per cent de la població –les projeccions que es van fer servir per defensar el pla Obama preveïen una caiguda de l'atur al 8 per cent cap al 2010–. La taxa d'ocupació, un 58 per cent de la gent adulta, és la més baixa dels últims 30 anys. Curiosament, però –és a dir, malgrat la seva ineffectivitat–, una bona part dels demòcrates, potser estimulats per la reputació i la prosa del Sr. Krugman i els seus articles a *The New York Times* (i a l'ARA), no han deixat de pressionar perquè el Tresor americà doblés aquella aposta keynesiana i llancés un nou paquet d'estímul fiscal per valor d'un bilió (amb dotze zeros) de dòlars.

La crisi continuada, la tossuderia del Partit Demòcrata i la possibilitat, incomprensible per al home del carrer, que el forat fiscal actual es fes cada cop més gros enmig d'una economia a la deriva van permetre al Partit Republicà recuperar la Cambra de Representants i afegir alguns senadors en les eleccions que es feren dos anys després de la victòria d'Obama.

Obama s'ha vist forçat a posar la responsabilitat fiscal al mig del discurs polític i a enterrar l'experiment keynesià

Per descomptat, davant aquests resultats, hem hagut de suportar un reguitzell continu de crits i laments entre la premsa europea i l'esquerra americana. Ara bé, si la seva memòria històrica no fos tan feble (o, en alguns casos, els seus biaixos ideològics no fossin tan grossos), els que ara es queixen tant haurien pogut recordar que aquest cicle d'atonía econòmica, dèficits desbocats i càstig electoral ja va produir-se abans. Sobretot fa trenta anys, quan Carter, atrapat per les seves polítiques econòmiques expansives (i la crisi d'Iran), perdé davant de Reagan. Quan Mitterrand hagué de renunciar al seu pla keynesià dos anys després d'entrar a l'Elisi. I quan la senyora Thatcher trinxà el Partit Laborista fins a descavalcar-lo del poder durant 18 anys. I haurien recordat també que només quan Clinton i Blair aconseguiren refer els seus partits com a forces de centreesquerra moderades, d'una probitat fiscal indiscutible, van poder tornar a governar.

L'acord fiscal no solament era inevitable. També ha marcat un canvi de tendència decisiu. Ha forçat Obama a fer un cop de timó i a creure o fer veure que creu en la necessitat de reduir el dèficit fiscal. Ha tornat a posar el principi de responsabilitat fiscal (o el que s'anomena, en llenguatge del carrer, no estirar el braç més que la màniga) al bell mig del discurs polític. I ha enterrat oficialment l'experiment keynesià, almenys als Estats Units. Naturalment, encara queda molt per fer. La reducció de dèficit acordada ha de tenir lloc en dues fases: una d'immediata; i una segona a negociar per un comitè paritari de republicans i demòcrates aquesta tardor. És encara d'hora per saber si aquesta segona fase tindrà èxit. Tanmateix, per als admiradors de Churchill, la resposta sembla evident. Quan arribi l'hora, els polítics americans acabaran fent el que cal fer.